

פרופ' יהושע בלאו

(תרע"ט-תשפ"א)

יהושע בלאו, חבר האקדמיה מאז שנת תשכ"ח, הלך לעולמו ביום ב' במרחשוון תשפ"א (20.10.2020), והוא בן 101.

בלאו היה אחד החוקרים הגדולים של השפות השמיות בדורות האחרונים, ומחקריו הרבים סללו דרכים חדשות בכמה תחומים של הבלשנות השמית. הוא נולד בשנת 1919 בקולוז'וואר (Kolozsvár), אז חלק מאוסטר-הונגריה, והיום Cluj-Napoca ברומניה. הוא סיים בית ספר תיכון בווינה שבאוסטריה ושם התחיל ללמוד בבית המדרש לרבנים ובאוניברסיטה. את לימודיו אלה (ובהם גם ערבית) לא סיים. משפחתו עלתה ארצה בקיץ תרצ"ח (1938), ובלאו נרשם ללימודים באוניברסיטה העברית בירושלים. בשנת 1948 סיים דוקטורט

בערבית היהודית של ימי הביניים, תחום מחקר שלימים העמידו בלאו – בסדרה שלמה של פרסומים מזהירים – על בסיס מדעי איתן ושתמיד יהיה קשור לשמו. מחקריו בערבית לא עסקו בערבית היהודית בלבד אלא הקיפו את כל שכבות השפה, מהטקסטים הקדומים ביותר ועד הלהגים המדוברים בימינו.

מחקריו של בלאו בתחום העברית הם רבים ומגוונים לא פחות מאלו שבערבית. הוא עסק בכל תקופותיה של השפה: רקעה של העברית במסגרת השפות השמיות, מיקומה בענף הכנעני של שפות אלו, העברית הטרומ-מקראית, לשון המקרא, לשון חז"ל, העברית המשוערבת ("תיבונית") של ימי הביניים, תחיית הלשון והעברית המדוברת כיום בארץ ישראל. מומחיותו הגדולה הייתה בלשון המקרא, שלהבהרת רזיה חזר פעם אחרי פעם.

בלאו היה חוקר מקורי, מבריק ופורה מאין כמוהו. הוא ידוע במיוחד כחוקר הערבית והעברית – ובכל הקשור לחקר שתי שפות אלו, על כל תקופותיהן וסוגיהן, הוא היה ראש המדברים – אך הוא עסק ברוב הלשונות השמיות והיה בעל ידיעות עצומות בכל תחומי העולם השמי, לשונותיו ותרבויותיו, זה של העבר וזה של ימינו כאחד. מחקריו הטביעו את חותמם על מקצוע הבלשנות השמית כולו, ובתחומים מסוימים (בייחוד בחקר הלשון הערבית) אף שינו את פני המחקר.

בלאו האריך ימים וזכה לעבוד בגיל מופלג עבודה מדעית במלוא המרץ האופייני לו עד יומו האחרון. בלאו היה אחד הנציגים האחרונים של דור מיוחד במינו: הוא גילם צירוף מבורך של מיטב ההשכלה האירופית שלפני מלחמת העולם השנייה עם מיטב ההשכלה האקדמית הישראלית.

בפטירתו של יהושע בלאו הלך לעולמו אחד החוקרים הגדולים של השפות השמיות – לא רק בדורנו אלא בכל הזמנים.

יהא זכרו ברוך.

כתב: חבר האקדמיה פרופ' סימון הופקינס